

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító:

EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Nyíri Tamás és Turay Alfréd tiszteletére,
akik megtanítottak az ateizmust értékelni és az ateistákat szeretni.

Bevezetés a vallástudományba

Ateizmus

Máté–Tóth András

Fogalma I.

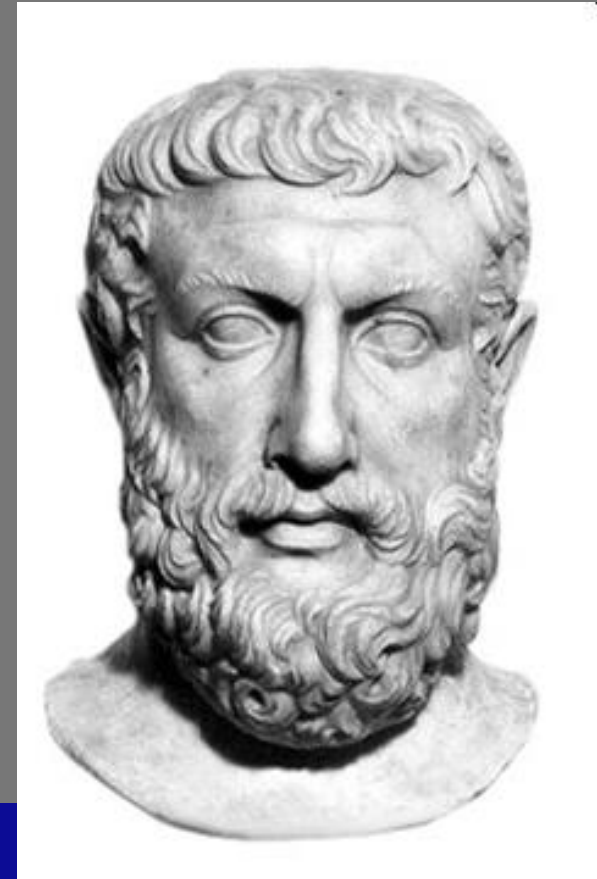
- Személyes Isten tagadására épülő nézetrendszer
- Téves istenképet vallók kirekesztése
 - keresztény közegben pl. zsidók

Fogalma II.

- Elméleti ateizmus
 - Isten érdektelen és szükségtelen
 - Isten emberi találmány
 - Isten léte vagy nem léte eldönthetetlen (agnoszticizmus)

Antik „ateizmus” Xenophanész (i. e. 570–475)

Az olimposzi (antropomorf)
istenek kritikája



*Rákent isteneinkre Homérosz Hésziodosszal
minden olyant, ami gáncs vagy szégyen az emberi nemnél;
lopni, paráználkodni, s amellet csalni is egymást.
(B 11-15.)*

Az ateizmus vallástörténete

■ Ateista vallások?

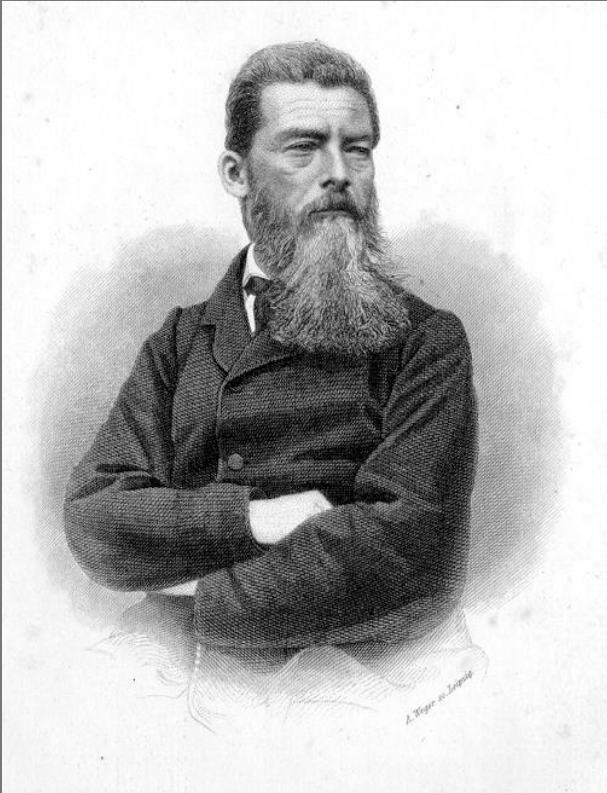
- Konfucianizmus – nem személyes isten
 - Sang–ti a szenvedetlen világkormányzó
 - T'ien a személytelen égbolt
- A buddhizmus nem ismer személyes transzcendens istent (szemben a hinduizmussal)
 - Zen–Buddhizmus – általános erkölcsi törvény
 - Teravada Buddhizmus és dzsainizmus – nincs gondviselés és személyes isten (de van deva)

Istenfogalom és ateizmus összetartozása

- Vallástudományi istenfogalom
 - Otto numinosus – összehasonlítási alap
 - a konkrét vallások istene(i) – hit és társadalmi rendszer alapja
 - ateizmusok istenképe(i)

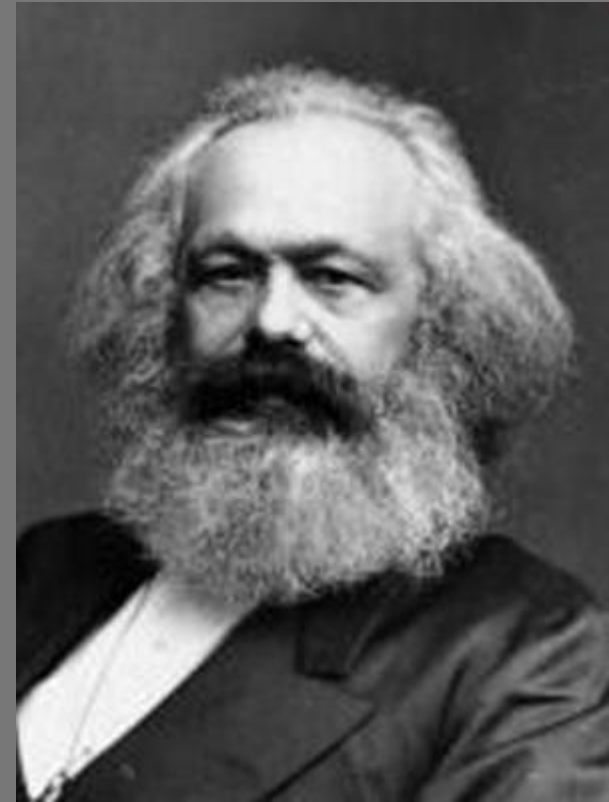
Antropológiai ateizmus FEUERBACH

- Az ember teremtette az Istent
- Az ember felemelkedéséhez Isten ledöntése szükséges



Gazdaságpolitikai ateizmus MARX

- A társadalmi igazságtalanság az egyházak ideológiája miatt áll fenn
- Le kell leplezni az ideológiát, hogy a proletárok felemelkedhessenek



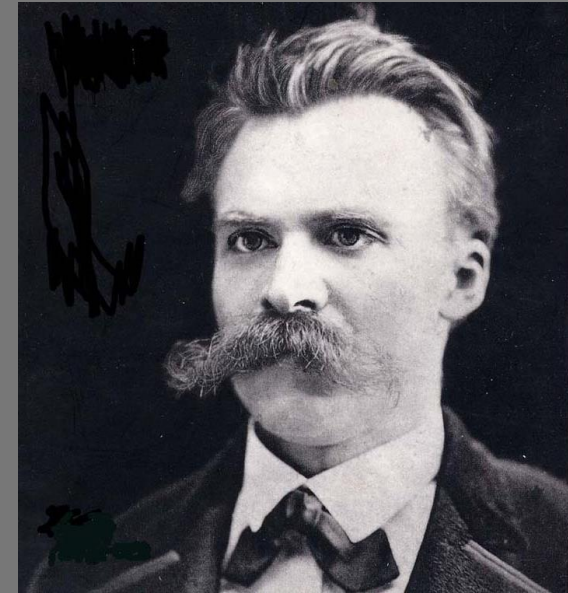
Pszichológiai ateizmus: FREUD

- A vallás kényszerneurózis
- A vallásból a pszichoanalízis menthet ki
- (Ödipusz komplexus)

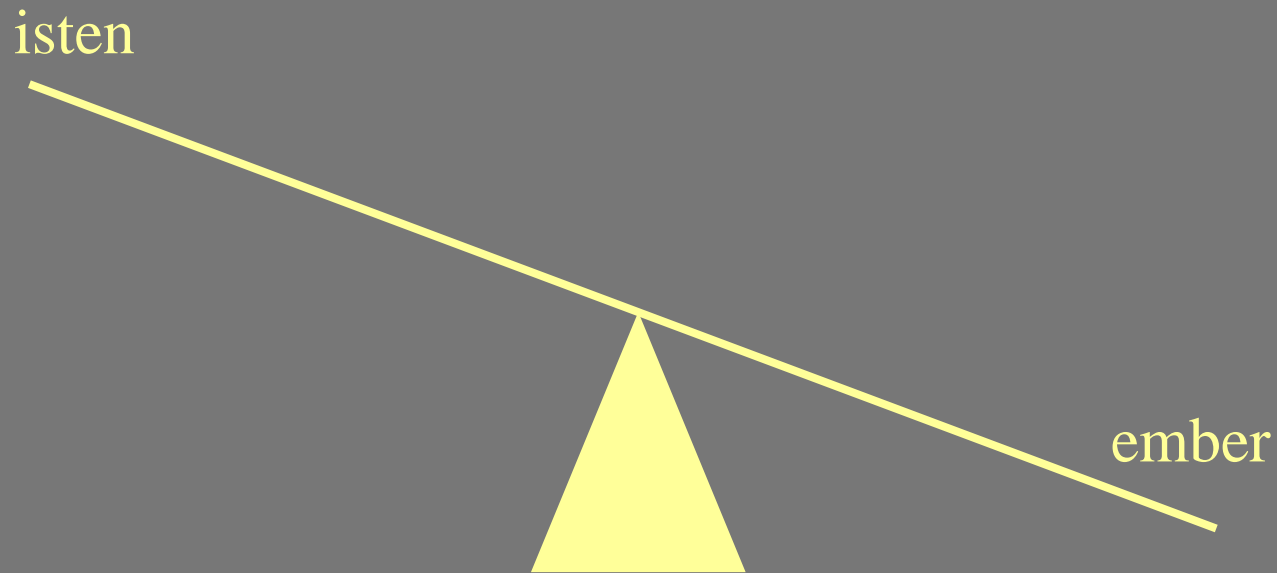


Nihilista ateizmus: NIETZSCHE

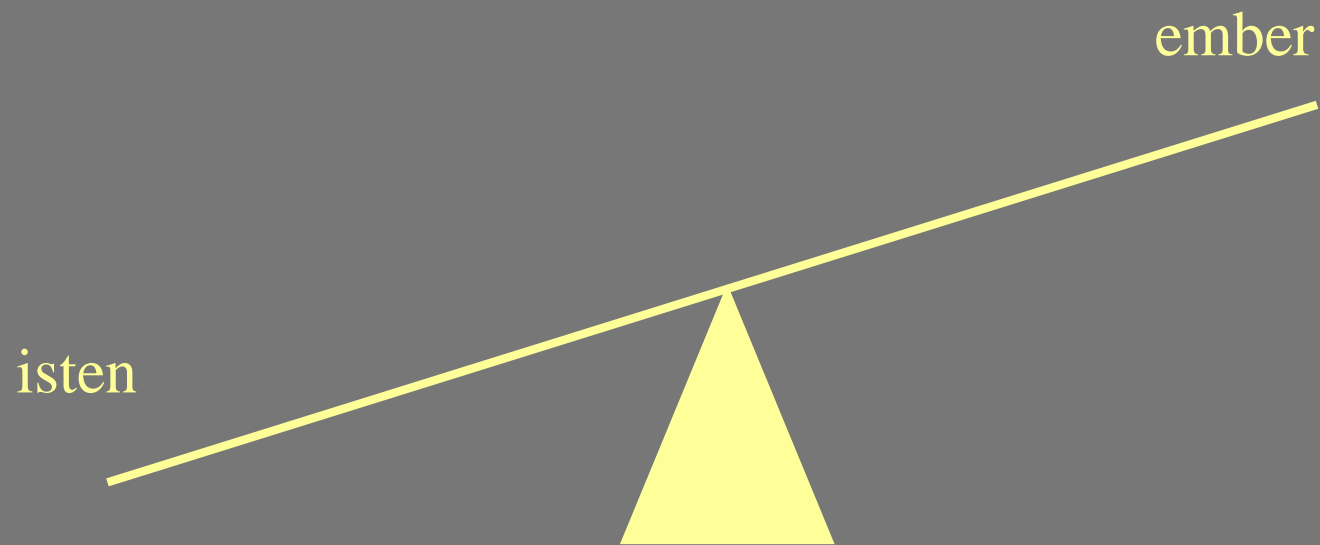
- Az erkölcsi gátak forrása a vallás, Isten
- Az ember tökéletességéhez túl kell lépni jón és rosszon



Isten VAGY ember



Isten VAGY ember



Régi-új ateizmusok

Freud

Nietzsche

Marx



Meet the New Atheists

Hitchens

Dawkins



... same as the old Atheists

Harris

9/11 utáni nyilvánosság

- Az ikertoronnyal szembeni támadás egyfajta vallásháborút idézett elő
- Az új ateizmus szerzői megtalálták a vallásos Amerika nem-vallásos piacát
- és populista valláskritikával kielégítették.

Mai ateizmus 2

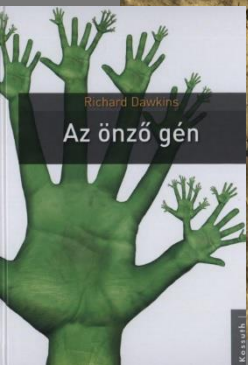
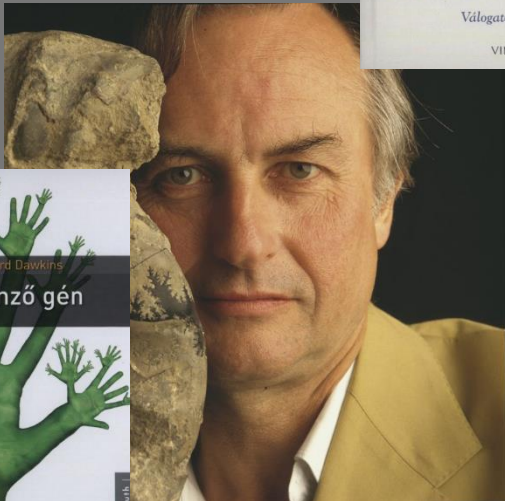
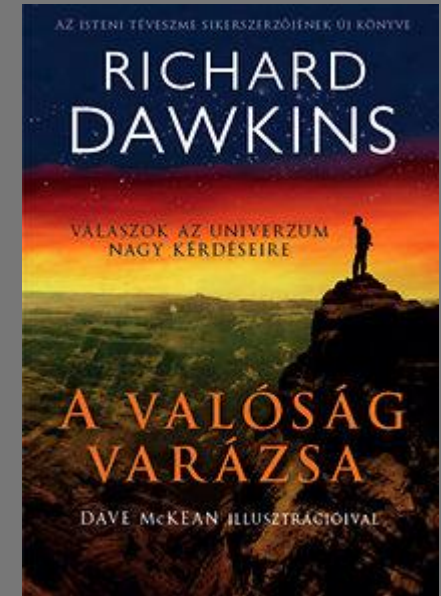
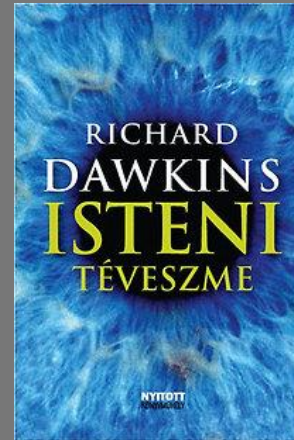
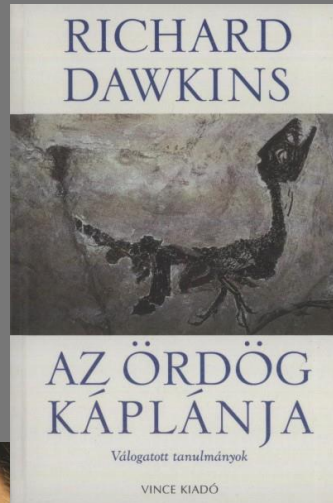
- Sam Harris (1967–)
- The End of Faith (2004)
– minden vallás erőszakos



Miután minden újabb nemzedéknek megtanítják, hogy a vallási állításokat nem kell úgy bizonyítani, ahogy mindegyik másikat, a civilizációban még ma is hemzsegnek a bolondok seregei. Még ma is képesek vagyunk halálba menni ősi írások miatt.

Mai ateizmus 1

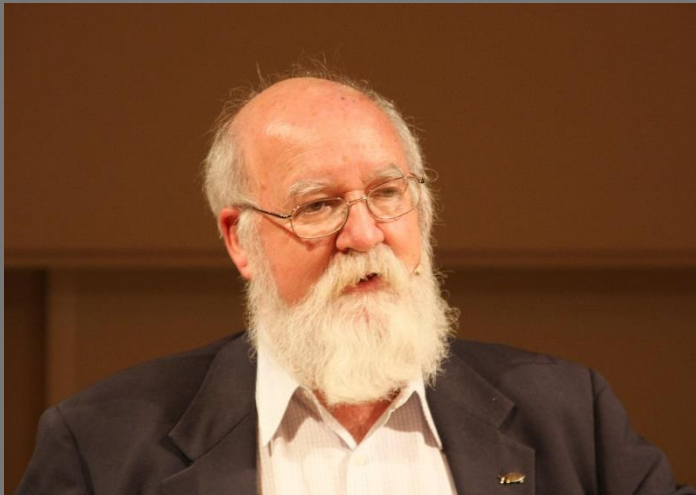
■ Richard Dawkins (1941–)



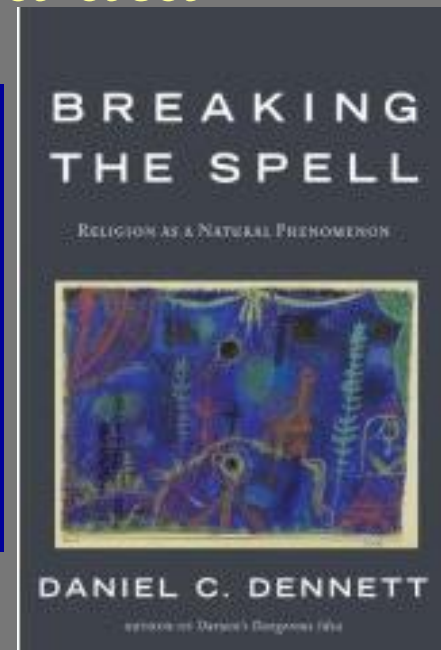
- A vallás és az egyházak a történelem legnagyobb károkozói
- Ateizmus: ellenvallás

Mai ateizmus 3

- Daniel Dennett (1942–)
- Center for Cognitive Studies (Tufts Univ.)
- valójában tabu–kritika: a vallás tudományos, elfogulatlan vizsgálata mellett érvel



Religions are social systems whose participants avow belief in a supernatural agent or agents whose approval is to be sought.



Régi és új ateizmus

- A régi: elkötelezett világforgató
- Az új: valláseltakarító a jelen megőrzése érdekében

Ateizmus Kelet–Közép–Európában (2008)

- 14 ország átlagában
 - Hívő 79%
 - Ateizáló 8%
 - Ateista 3%
 - Teljes ateista 10%

Ateizmus Kelet–Közép–Európában (2008)

- Teljes ateisták arányában változás 1997–2007
 - Csehország +20%
 - Szlovénia +7%
 - Magyarország +4%
 - Horvátország +2%

„Nem hiszek Istenben” Aufbruch II. (2008)

Kevés ateista KKE-ban
még kevesebb
Amerikában

		Land			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Bulgarien	43	1,5	1,5	1,5
	Ostdeutschland	688	23,4	23,4	24,8
	Kroatien	113	3,8	3,8	28,7
	Litauen	96	3,3	3,3	32,0
	Moldawien	15	,5	,5	32,5
	Polen	33	1,1	1,1	33,6
	Rumänien	24	,8	,8	34,4
	Serbien	106	3,6	3,6	38,0
	Slowakei	204	6,9	6,9	44,9
	Slowenien	301	10,2	10,2	55,2
	Tschechien	705	24,0	24,0	79,1
	Ukraine	164	5,6	5,6	84,7
	Ungarn	327	11,1	11,1	95,8
	Weißrussland	83	2,8	2,8	98,6
	Westdeutschland	40	1,4	1,4	100,0
	Total	2942	100,0	100,0	